

**Βραβευμένος
διηγηματογράφος,
ο Σόντερς
τιμήθηκε το 2017
με το Βραβείο
Man Booker
για το μοναδικό
μυθιστόρημά
του με τον τίτλο
«Lincoln in the
Bardo»**

ΕΡΑ ΜΗΛΙΟΥΤΗ

Τζορτζ Σόντερς Διαβάζοντας τους Ρώσους

Η συμπύκνωση μιας σειράς μαθημάτων δημιουργικής γραφής από τον αμερικανό συγγραφέα και καθηγητή που ενδιαφέρουν όλους εκείνους οι οποίοι φιλοδοξούν να γράψουν, όπως και τους απλούς αναγνώστες

ΓΡΑΦΕΙ Η ΧΡΥΣΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Διδάσκεται άραγε η τέχνη της γραφής, το πώς μπορεί να γράψει κάποιος καλή ποίηση, καλό μυθιστόρημα ή διήγημα; Ποιοι παράγοντες καθορίζουν την αξία ενός λογοτεχνικού κειμένου; Αρκεί η διδασκαλία κάποιων κανόνων και η ανάγνωση σπουδαίων έργων για να μάθει κάποιος να γράφει και να γίνει καλός συγγραφέας; Και πού στρέφονται όλοι αυτοί οι νέοι και οι νέες, και όχι μόνο, που αποφοιτούν από διάφορα εργαστήρια δημιουργικής γραφής, μερικά από τα οποία τζιχανόν να είναι αμφιβόλου ποιότητας, ή ποια είναι η πορεία των βιβλίων που συνήθως εκδίδονται στο τέλος αυτών των σεμιναρίων με έξοδα του ίδιου του συγγραφέα; Και πώς γίνεται να αξιολογείς τον «πελάτη» σου αντικειμενικά;

Ενα ακόμα ερώτημα που ανακύπτει έχει να κάνει με τη σχέση και τη δυναμική που αναπτύσσεται μεταξύ της διδασκαλίας και του πρωτότυπου συγγραφικού έργου του δασκάλου. Όταν γράφει ο ίδιος τζιρεί απαρέγκλιτα όλα όσα διδάσκει και παρουσιάζει ως κανόνες; Μήπως πέρα από τις τεχνικές γνώσεις και την αναγνωστική πρόσληψη υπάρχουν και άλλες παράμετροι που συντελούν στη δημιουργία του καλού συγγραφέα; Όταν διαβάζει κάποιος το *Κολυμπώντας στη λιμνούλα υπό βροχίν* και παράλληλα τη συλλογή διηγημάτων του ίδιου συγγραφέα με τον τίτλο *Μέρα απελευθέρωσης* (μετάφραση Γ.Ι. Μπαμπασάκης, Ικαρος 2024), τι συγκρατεί και ποιες αναγωγές κάνει; Πόσο ο δάσκαλος θυμίζει τον συγγραφέα και αντίστροφα;

Στη χώρα μας για πρώτη φορά είχε οργανωθεί Εργαστήριο Δημιουργικής Γραφής το 1983, το οποίο διήρκεσε δέκα χρόνια, στη ΧΕΝ Αθηνών, από τον σπουδαίο ποιητή, δοκιμογράφο και μεταφραστή Νίκο Φωκά

(1927-2021), που είχε ζήσει στην Αγγλία και είχε παρακολουθήσει στις ΗΠΑ το Διεθνές Πρόγραμμα Συγγραφέων. Εκτοτε, όμως, πολλά άλλαξαν, με την προσφορά και ζήτηση να πολλαπλασιάζονται με ταχύτατους ρυθμούς, ενώ τα τελευταία χρόνια η προσφορά υπερβαίνει τον αριθμό της ζήτησης, με τα προγράμματα δημιουργικής γραφής να λειτουργούν όχι μόνο σε πανεπιστημιακές σχολές αλλά και σε ιδιωτικούς φορείς, σε βιβλιοπωλεία και εκδοτικούς οίκους μεταξύ άλλων.

Και ενώ κυκλοφορούν διάφοροι οδηγοί από ξένους και έλληνες συγγραφείς για το πώς μπορεί κανείς να οργανώσει τον λογοτεχνικό λόγο του, δεν περνάει απαρατήρητο το βιβλίο του Τζορτζ Σόντερς (Τέξας, 1958), *Κολυμπώντας στη λιμνούλα υπό βροχίν*, του γνωστού αμερικανού συγγραφέα και καθηγητή στο πρόγραμμα Δημιουργικής Γραφής στο Πανεπιστήμιο Syracuse στην Πολιτεία της Νέας Υόρκης, από το οποίο, μάλιστα, αποφοίτησε. Βραβευμένος διηγηματογράφος, τιμήθηκε το 2017 με το Βραβείο Man Booker για το μοναδικό μυθιστόρημά του με τον τίτλο *Lincoln in the Bardo* (Λίνκολν και Λίνκολν, Γ. Ι. Μπαμπασάκης, Ικαρος 2017).

Το βιβλίο *Κολυμπώντας στη λιμνούλα υπό βροχίν*, με τον τόσο ποιητικό τίτλο, που παραπέμπει στο εξαιρετικό διήγημα του Αντον Τσέχοφ *Φραγκοστάφυλα* (σελ. 415-416), δεν είναι παρά η συμπύκνωση μιας σειράς μαθημάτων δημιουργικής γραφής, που απευθύνονται στους φοιτητές του, μερικοί από τους οποίους είναι «πολλά υποσχόμενοι αμερικανοί συγγραφείς», αλλά που τώρα, μέσω της καταγραφής τους, ενδιαφέρουν όλους εκείνους οι οποίοι φιλοδοξούν να γράψουν, όπως και τους απλούς αναγνώστες. Με τα σχόλιά του, τις αναλύσεις και τις αναφορές του στα επτά διηγήματα των μεγάλων ρώσων συγγραφέων του 19^{ου} αιώνα, των Τσέχοφ, Τουργκένιεφ, Τολστόι και Γκόγκολ, ανοίγει καινούργιες προοπτικές στην αναγνωστική πρόσληψη, η οποία μετατρέπει τις κλασικές αυτές ιστορίες σε τόπους πιο οικείους, δίνοντας στην ασάφεια πιο συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, χωρίς καθόλου όμως να αφαιρείται η γοητεία της. Αρκεί κανείς να διαβάσει τα σχόλια που κάνει ο συγγραφέας στα διηγήματα *Φραγκοστάφυλα*, *Η μύτη* και *Στο κάρο* – αν και αυτό δεν σημαίνει ότι αυτή η επιλογή γίνεται εις βάρος των υπολοίπων – για να απολαύσει την οπτική του ματιά.

Μία από τις σημαντικές αρετές του κειμένου είναι η σαφήνεια του λόγου και η απλότητα με την οποία σχολιάζονται τα διηγήματα ώστε να γίνουν αυτά κατανοητά και να εκτιμηθούν ακόμα πιο πολύ από τον αναγνώστη, να προταθούν ως τα αναγνωστικά και συγγραφικά πρότυπα. Θα ήταν εύκολο για τον Τζορτζ Σόντερς να περιοριστεί, στις παρουσιάσεις του, σε λογοτεχνικούς όρους, που περιορίζουν τη φαντασία των μαθητών και των φοιτητών, αλλά αυτός επιλέγει να μιλήσει για την ουσία των κειμένων, τις αποκρύψεις και ανεπαίσθητες διαφορές που διακρίνονται μέσα σ' αυτά, να τα συγκρίνει με κείμενα ακόμα και σύγχρονων συγγραφέων. Επειδή, όμως, τα σχόλια και οι αναλύσεις του είναι καταγραφή των διδασκαλιών του, και ο προφορικός λόγος είναι περισσότερο απειθαρχος από τον γραπτό, σε μερικά σημεία δεν αποφεύγονται κάποιες επαναλήψεις που θα μπορούσαν να είχαν παραληφθεί. Παρ' όλ' αυτά, σημασία έχει ότι με τις επιλογές του, παρακινεί τον επίδοχο συγγραφέα να γίνει πρώτα καλός και προσεκτικός αναγνώστης και να ολοκληρώσει τη μαθητεία του, αν αυτή ολοκληρώνεται ποτέ, μελετώντας τους κλασικούς του 19^{ου} αιώνα.

Ο ζωντανός λόγος του συγγραφέα διαθέτει, κατά τη μεταφορά του στη γλώσσα μας, παρόμοια δυναμική και ευκρίνεια, ενώ τα ξέλι διηγήματα είναι αριστοτεχνικά μεταφρασμένα από την Αλεξάνδρα Ιωαννίδου, όπως και το έβδομο, *Η Ψυχούλα* του Τσέχοφ, που είχε μεταφράσει ο Βασίλης Ντινόπουλος (Αντον Τσέχοφ, *Η αγάπη και 32 άλλα διηγήματα*, Εκτία 1999).

George Saunders
**ΚΟΛΥΜΠΩΝΤΑΣ ΣΤΗ
ΛΙΜΝΟΥΛΑ ΥΠΟ ΒΡΟΧΙΝ**
Μτφρ. Ανδρέας Παππάς
Εκδ. Πατάκη 2023, σελ. 544
Τιμή 28 ευρώ